

РЕЦЕНЗІЯ

офіційного рецензента, керівника відділу реконструктивної ортопедії та травматології дитячого та юнацького віку ДУ «Інститут травматології та ортопедії Національної академії медичних наук України», доктора медичних наук Філіпчука Віктора Васильовича на дисертацію Видерка Романа Висильовича за темою «Ортопедичні прояви вроджених судинних мальформацій нижніх кінцівок (діагностика та лікування)», представлену до офіційного захисту на здобуття наукового ступеня доктора філософії в галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за спеціальністю 222 «Медицина»

Актуальність теми дослідження. Ортопедична патологія при вроджених судинних мальформаціях представлена клінічним поліморфізмом із широким спектром проявів, що у поєднанні із судинними порушеннями призводить до ранньої інвалідизації хворих. У клінічній практиці вроджені судинні мальформації залишаються патологією на межі судинної хірургії та ортопедії, потребують мультидисциплінарного підходу до діагностики та лікування. При цьому хірургічне лікування патології опорно-рухового апарату при вроджених судинних мальформаціях має значний ризик виникнення ускладнень у вигляді кровотеч, що значно звужує показання до хірургічного лікування. Незадовільні результати хірургічного лікування як в Україні, так і закордоном зумовлює необхідність наукових досліджень з пошуку нових перспективних напрямків у вирішенні теоретичних і практичних питань з метою покращення результатів лікування цього контингенту хворих.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертація виконана згідно з планом наукових досліджень Державної установи «Інститут травматології та ортопедії Національної академії медичних наук України» «Удосконалити діагностику та лікування ортопедичних проявів вроджених судинних мальформацій» і є фрагментом науково-дослідної роботи,

№ держреєстрації 0122U000226. Здобувач є співвиконавцем зазначеної науково-дослідної роботи.

Результати оцінки наукового рівня дисертації та публікацій

Оцінка структури, змісту та форми дисертації. Дисертацію викладено українською мовою на 140 сторінках тексту, складається з анотації, вступу, матеріалів і методів дослідження, розділів власних досліджень з викладенням власних досліджень, узагальнення результатів дослідження, висновків, списку використаної літератури, який містить 122 джерела, з яких 10 – кирилицею та 112 – латиницею. Роботу ілюстровано 18 таблицями та 37 рисунками.

У розділах «**Анотація**» та «**Вступ**» автором висвітлена актуальність обраної теми, чітко сформульована мета; завдання дослідження, вирішення яких направлено на досягнення мети наукової роботи. Представлено наукову новизну та практичну значимість дослідження та проведено аналіз сучасних наукових даних щодо ортопедичних проявів вроджених судинних мальформацій.

Розділ 1 – «Матеріали і методи дослідження» достатній за обсягом, автор ретельно обґрунтовує всі сучасні методи та методики, використані в дисертаційній роботі. Результати власних досліджень та їх інтерпретація викладені в наступних розділах роботи.

Розділ 2 - «Клініко-ортопедичні прояви у пацієнтів з різними формами вроджених судинних мальформацій нижніх кінцівок». У розділі проаналізовано та встановлено особливості перебігу ортопедичної патології при різних формах захворювання, проведено систематизацію ортопедичної патології.

Розділ 3 – «Рентгенологічні прояви та їх особливості у пацієнтів із вродженими судинними мальформаціями». Визначені основні та додаткові рентгенологічні прояви вроджених судинних мальформацій.

Розділ 4 – «Клініко-ортопедична класифікація функціонального стану нижніх кінцівок при вроджених судинних мальформаціях». Обґрунтовано необхідність створення робочої клініко-ортопедичної класифікації

функціонального стану нижніх кінцівок при вроджених судинних мальформаціях та проведено її розробку. Розроблена класифікація створила фундамент для вдосконалення системи лікування ортопедичних проявів вроджених судинних мальформацій.

Розділ 5 – «Структурно-функціональний стан кісткової тканини у пацієнтів із артеріовенозною формою вродженої судинної мальформації». Вивчено особливостей функціонування кісткової тканини у умовах порушення регіонального кровотоку при артеріовенозних мальформаціях та доведено необхідність розробки системи медикаментозної корекції виявлених порушень з метою профілактики патологічних переломів.

Розділ 6 – «Дуплексне сканування судин у пацієнтів із різницею довжини нижніх кінцівок при вроджених судинних мальформаціях». Доведено взаємозв'язок між порушенням регіональної гемодинаміки та видовженням ураженої мальформацією кінцівки.

Розділ 7 – «Лікування ортопедичних проявів у пацієнтів із різними формами вроджених судинних мальформацій». Обґрунтовані об'єктивні показання та протипоказання до проведення хірургічного лікування патології опорно-рухового апарату у хворих із судинними мальформаціями, визначені технічні особливості хірургічних втручань, проведений аналіз результатів хірургічного лікування.

Розділ «Узагальнення результатів дослідження» підсумовує основні результати дослідження та аналізує їх у порівнянні з даними літератури.

У розділі **«Висновки»** представлено теоретичні висновки дисертаційної роботи та надано практичні рекомендації, які свідчать про досягнення мети дисертаційної роботи.

Повнота викладу наукових положень, висновків та рекомендацій в наукових публікаціях, зарахованих за темою дисертації. Основні положення, висновки та рекомендації дисертаційного дослідження висвітлені в опублікованих 9 наукових роботах за темою дисертації, 6 із них - статті. При

цьому 3 статті - у провідних фахових виданнях, що наведені в переліку затверджених ДАК МОН України, 3 статті в журналах, що входить до наукометричної бази Scopus, 3 тези в матеріалах науково-практичних конференцій.

Апробація результатів дисертаційної роботи в достатньому обсязі проведена на науково-практичних конференціях, а саме науково-практичній конференції «Інноваційні технології в хірургії та анестезіології і інтенсивній терапії дитячого віку» (Київ, 2019); XXX симпозиумі Товариства дитячих ортопедів Польщі (Варшава, Польща, 2020); I-й науково-практичній конференції з міжнародною участю «Охматдитівські читання» (Київ, 2021); всеукраїнській науково-практичній конференції із міжнародною участю «Актуальні питання дитячої хірургії» (Львів, 2021); науково-практичній конференції молодих вчених «Сучасні тенденції та новітні технології в медицині: погляд молодого вченого» (Київ, 2021); науково-практичній конференції «Інтегративна медицина: досягнення та перспективи» (Київ, 2022); науковій конференції ДУ "Інститут травматології та ортопедії НАМН України" (Київ, 2022); II-й науково-практичній конференції з міжнародною участю «Охматдитівські читання» (Київ, 2022); II-й міжнародній фаховій школі для дитячих лікарів хірургічних спеціальностей: «Практична дитяча хірургія» (Київ, 2022); VI з'їзді судинних хірургів, флебологів та ангіологів України» (Київ, 2022); World Congress on Osteoporosis, Osteoarthritis and Musculoskeletal Diseases (Барселона, Іспанія, 2023); конгресі судинних хірургів, флебологів та ангіологів України «Сухаревські читання» (Вінниця, 2023).

Наукова новизна результатів проведених досліджень та їх наукова обґрунтованість. У дисертаційній роботі автор визначив закономірності виникнення, перебігу та прогресування патології опорно-рухового апарату при вроджених судинних мальформаціях нижніх кінцівок. Доведено наявність порушення структурно-функціонального стану та метаболізму кісткової тканини у хворих з артеріовенозними мальформаціями, що обумовлено порушенням

регіональної гемодинаміки ураженої кінцівки; доведена необхідність розробки системи антиостеопоротичної терапії у даного контингенту хворих. На підставі сонографічного дослідження обґрунтовано необхідність і доцільність хірургічної корекції судинних порушень з позиції профілактики ортопедичної патології. Дисертаційна робота Видерка Р.В. ґрунтується на достатній за кількісними та якісними показниками клініко-рентгенологічних, біохімічних, рентген-денситометричних, сонографічних досліджень та статистичного аналізу, що підтверджує достовірність висновків. Так, у роботі проведено клінічне дослідження у 43 хворих із визначенням особливостей виникнення та прогресування патології опорно-рухового апарату при різних формах вроджених судинних мальформацій. Автором розроблена робоча клініко-ортопедична класифікація функціонального стану нижніх кінцівок при даному захворюванні. Виконано рентген-денситометричне та біохімічне дослідження у 15 хворих для вивчення закономірностей структурного стану та метаболізму кісткової тканини в умовах змін регіонального кровотоку при артеріовенозних мальформаціях. Також при сонографічному дослідженні у 9 хворих досліджено вплив порушення регіонального кровотоку на прогресування ортопедичної патології. На підставі проведених досліджень розроблений диференційний алгоритм лікування ортопедичної патології при вроджених судинних мальформаціях нижніх кінцівок. Поставлені завдання були вирішені в повному обсязі, що дозволило отримати нові дані щодо розуміння вроджених судинних мальформацій та їх проявів.

Практичне значення отриманих результатів.

Отримані під час дослідження результати розширюють сучасні знання про вроджені судинні мальформації та їх прояви з ортопедичної позиції. Розроблена клініко-ортопедична класифікація функціонального стану нижніх кінцівок при вроджених судинних мальформаціях створила підґрунтя до покращення ортопедичного лікування пацієнтів. Розроблений автором алгоритм лікування

патології опорно-рухового апарату дозволяє вдосконалити консервативне та хірургічне лікування пацієнтів з вродженими судинними мальформаціями.

Недоліки дисертації щодо її змісту та оформлення.

Принципових зауважень щодо змісту та оформлення дисертаційної роботи немає. В той же час, по ходу викладення матеріалу дослідження зустрічається певна кількість орфографічних та стилістичних помилок.

Під час рецензування дисертаційної роботи виникли наступні запитання:

1. Ви встановили, що остеопороз при вроджених судинних мальформаціях є локальним. Медикаментозна терапія, зокрема бісфосфонати, призначається при системному захворюванні. Як Ви уявляєте застосування медикаментозної терапії при локальному остеопорозі?

ВИСНОВОК

Дисертаційна робота Видерка Романа Васильовича «Ортопедичні прояви вроджених судинних мальформацій нижніх кінцівок (діагностика та лікування)» на здобуття наукового ступеня доктора філософії в галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за спеціальністю 222 «Медицина», виконана в ДУ «Інститут травматології та ортопедії НАМН України» під керівництвом доктора медичних наук Зими Андрія Миколайовича, повністю відповідає критеріям наукового дослідження та на сучасному рівні вирішує актуальну проблему травматології і ортопедії – удосконалення діагностики та лікування ортопедичних проявів вроджених судинних мальформацій нижніх кінцівок.

Представлена на здобуття ступеня доктора філософії дисертація за своєю актуальністю, метою та завданнями дослідження, достовірністю і обґрунтованістю отриманих результатів, висновками і практичним значенням повністю відповідає всім вимогам п. 6 «Порядку присудження ступеня доктора

філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, а Видерко Роман Васильович заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 22 "Охорона здоров'я" за спеціальністю 222 "Медицина".

Рецензент,
керівник відділу реконструктивної
ортопедії та травматології
дитячого та юнацького віку,
доктор медичних наук

Філіпчук В.В.